

Uzasadnienie

W dniu 5 grudnia 2023 r. do Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. wpłynęła skarga biegłego sądowego przy Sądzie Okręgowym (...) M. D. na radcę prawnego M. S.. W skardze wskazano, że w toku postępowania, w którym radca prawny występowała jako pełnomocnik substytucyjny powódki, użyła ona w piśmie procesowym sformułowania „opinia, w ocenie powódki, została sporządzona w ścisłej współpracy ze stroną pozwaną, co jest niedopuszczalne”. Biegła zarzuciła, że stwierdzenie to naruszyło granice wolności słowa i pisma. Wyraziła także oburzenie zarzuceniem jej braku niezależności oraz posądzeniem o ścisłą współpracę z pozwaną. Do skargi zostało załączone pismo procesowe – skarga powoda na orzeczenie referendarza sądowego, w którym faktycznie zawarto rzeczony stwierdzenie.

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2024 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego E. G. wszczęła dochodzenie w sprawie możliwości popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, 12 ust. 3 i art. 38 ust. 1 i 4 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

W toku postępowania, przesłuchana w charakterze obwinionego radca prawny M. S., wyjaśniła, że nie przyznaje się do przedstawionych zarzutów. Potwierdziła, że w przedmiotowej sprawie reprezentowała powódkę jako pełnomocnik substytucyjny i sporządziła pismo procesowe objęte skargą. Odnośnie zdania będącego podstawą skargi, wskazała, że zostało ono dokładnie przemyślane i było oceną zachowania biegłej zaobserwowaną w trakcie oględzin. W ocenie powódki było ono dalekie od obiektywizmu i cechowało się uprzywilejowaniem jednej ze stron i ignorowaniem zastrzeżeń powódki. Następnie powódka wyraźnie zażądała od pełnomocnika, aby w treści pisma procesowego zaznaczyć, że opinia została sporządzona przez biegłą (...) współpracy ze stroną pozwaną. Ostatecznie sąd ocenił opinię jako nierzetelną, biegłej nie przyznano wynagrodzenia i zlecono wykonanie opinii innemu biegłemu.

Wyjaśnienia obwinionej w zakresie w jakim ta wskazała, że biegłej nie przyznano wynagrodzenia znalazły potwierdzenie w postanowieniu Sądu Rejonowego (...), (...) z dnia 18 stycznia 2024 r., którym zmieniono postanowienie referendarza sądowego z 5 lipca 2023 r. w ten sposób, że odmówiono przyznania biegłej wynagrodzenia za sporządzenie opinii. W treści uzasadnienia wskazano, że opinia została sporządzona niezgodnie ze zleceniem sądu, nierzetelnie i w sposób niepełny. Sąd zwrócił także uwagę na przekroczenie przez biegłą kompetencji poprzez dokonanie nieuprawnionej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie oraz emocjonalne zaangażowanie, skutkujące brakiem możliwości zachowania obiektywizmu.

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2024 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego umorzył dochodzenie. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że stanowisko przedstawione przez radcę prawnego jest stanowiskiem strony którą reprezentuje, a nie stanowiskiem radcy prawnego i jakkolwiek sposób sformułowania treści pisma czy wystąpienia przez radcę prawnego podlega różnym ograniczeniom, tak treść ta ma przede wszystkim służyć ochronie interesów prawnych klienta radcy prawnego. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wskazał, że w treści pisma radca prawny M. S. przedstawiła subiektywne stanowisko powódki poprzez brzmiące jednoznacznie sformułowanie: (...) „Opinia, w ocenie powódki została sporządzona w ścisłej współpracy ze stroną pozwaną, co jest niedopuszczalne (...)”. Biorąc pod uwagę powyższe, czynność dokonana przez radcę M. S. była zgodna z prawem i zasadami etyki obowiązującej radców prawnych. Składanie pism procesowych w imieniu klienta i wypowiedanie przed sądem jego stanowiska mieści się w zakresie pomocy prawnej udzielonej przez radców prawnych ich klientom.

Odwołaniem z dnia 2 maja 2024 r. biegła zarzuciła Zastępcy Rzecznika niezasadne umorzenie postępowania, podtrzymując, że w jej ocenie doszło do przekroczenia granic wolności słowa i pisma przez radcę prawnego. Wskazała, że jej zdaniem radca prawny nie może usprawiedliwiać się i zasłaniać swoim klientem, który kategorycznie wymaga pewnych zachowań od pełnomocnika, gdyż ten winien występować w roli mentora, który odpowiednio prowadzi klienta, a jego zadaniem jest przestrzeganie prawa i kodeksu etyki zawodowej. Dodała także, że pisma procesowe posiadają powagę urzędową i nie ma w nich miejsca na subiektywne poglądy, które zamieszcza się bezrefleksyjnie bez żadnych dowodów na ich poparcie.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny i aplikant radcowski podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych.

Stosownie do art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny zobowiązany jest wykonywać czynności zawodowe sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniając profesjonalny charakter działania, a zgodnie z art. 12 ust. 3 Kodeksu, świadczyć pomoc prawną radca prawny zobowiązany jest z szacunkiem traktować wszystkich klientów, zachować umiar i takt w swoich wypowiedziach oraz powściągliwość w okazywaniu osobistego stosunku do stron i uczestników postępowania, sądu bądź organu przed którym występuje.

Jak stanowi art. 38 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, radca prawny korzystając przy wykonywaniu zawodu z ustawowej wolności słowa i pisma obowiązany jest w swych wystąpieniach zachować umiar i takt, a stosownie do art. 38 ust. 4 Kodeksu, radca prawny odpowiada za formę i treść pism procesowych i innych dokumentów przez siebie sporządzonych w związku ze świadczoną pomocą prawną.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego stanowisko procesowe radcy prawnego M. S. w piśmie z dnia 14 sierpnia 2023 r. istotnie zostało wyrażone w sposób stanowczy, jednak nie przekroczyło granic określonych rzeczową potrzebą w rozumieniu art. 11 ustawy o radcach prawnych ani zasad przewidzianych w art. 38 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Pismo procesowe zostało sporządzone z należytą starannością uwzględniając profesjonalny charakter działania, przedstawia obszerną i rzeczową argumentację, wskazuje na rozbieżności pomiędzy przedmiotem opinii biegłego a tezą dowodową oraz zawiera stosowne wnioski dowodowe na poparcie zarzutów. Nie może umknąć uwadze, że zarzut „sporządzenia opinii w ścisłej współpracy z pozwaną” (str. 2 pisma) został poprzedzony istotnym zastrzeżeniem, a mianowicie „w ocenie powódki” (a nie jej pełnomocnika), a zatem nie jest to prywatne stanowisko radcy prawnego. Niezależnie od tego, że stosownie do art. 38 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny nie odpowiada za zgodność z prawdą informacji uzyskanych od klienta, należy zauważyć, że przekazanie w piśmie procesowym stanowiska klienta na jego życzenie jest uprawnieniem i obowiązkiem radcy prawnego i nie może wywoływać negatywnych dla niego konsekwencji. Charakter sprawy, w której biegła wydała opinię ewidentnie był nietypowy, a okoliczności towarzyszące wydaniu opinii kontrowersyjne, co jednoznacznie potwierdziło postanowienie sądu dotyczące wynagrodzenia biegłej. Zarzuty strony powodowej do sposobu działania biegłej i treści wydanej przez nią opinii okazały się zasadne. Z tych też względów, tut. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nie może orzekać w oderwaniu od tych okoliczności, biorąc pod uwagę, że zawarte w piśmie procesowym zdanie, stanowiło część szerszego kontekstu. Sąd Dyscyplinarny, oceniając czy doszło do przekroczenia granic wolności słowa, musi brać pod uwagę okoliczności w jakich one zaistniały. Te konkretne okoliczności nie pozostawiają natomiast złudzeń odnośnie przyczyn użycia takich, a nie innych słów. Trzeba pamiętać, że radca prawny wyraźnie zaznaczyła tutaj, że realizuje wolę klienta i przekazuje jego stanowisko odnośnie sprawy. W tym zakresie dochowała zatem należytej staranności w wykonywaniu zawodu i formułowaniu stanowiska procesowego.

Radca prawny M. S., reprezentując swojego klienta, wyraziła w piśmie procesowym stanowisko, że opinia biegłego nie była sporządzona w sposób obiektywny. Bierność radcy prawnego w takiej sytuacji z dużym prawdopodobieństwem doprowadziłaby do oparcia rozstrzygnięcia sądu na dowodzie sporządzonym z naruszeniem zasady obiektywizmu, a jednocześnie rażąco niekorzystnym dla reprezentowanej strony postępowania. Należy zatem przyjąć, że działała tu przede wszystkim w interesie klienta i na jego rzecz, przestrzegając zasady lojalności. Czym innym jest wyraźne i gołosłowne pomówienie innego uczestnika postępowania o zachowanie niezgodne z przepisami prawa, a czym innym rzeczowe, choć zdecydowane, poddanie w wątpliwość zachowania przez biegłego bezstronności, uzupełnione zarówno merytorycznymi argumentami, jak i skierowanymi wobec przeciwnika klienta zabiegami retorycznymi, będącymi nieodłącznym elementem usług zastępstwa procesowego. Sporny fragment pisma procesowego radcy prawnego nie

miął natury emocjonalnej i nie nosił znamion nieuzasadnionej krytyki. Nie miał także na celu poniżenia biegłej, lecz zmierzał do jaskrawego unaocznienia sądowi orzekającemu w sprawie poziomym możliwych naruszeń w procesie wydawania opinii. Jest jasnym, że w określonych sytuacjach radca prawny musi wyrażać swoje stanowisko w sposób zdecydowany. Pismo radcy prawnego M. S., choć stanowcze, nie przekroczyło dopuszczalnych ram krytyki procesowej i w ocenie tut. Sądu wpisuje się w ramy wykonywania zawodu w sposób staranny, oparty przede wszystkim na interesie reprezentowanej strony.

W świetle poczynionych wyżej ustaleń Okręgowy Sąd Dyscyplinarny doszedł do przekonania, że należy utrzymać w mocy postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. z dnia 8 kwietnia 2024 r. o sygn. akt RD 143/23 o umorzeniu dochodzenia.

Ze względu na powyższe należało orzec, jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 706 ust. 2 zdanie drugie ustawy o radcach prawnych mając na względzie, że nie zostało wydane orzeczenie o ukaraniu.

Pouczenie:

Niniejsze postanowienie jest prawomocne i ostateczne, bowiem Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W., w niniejszej sprawie działał jako organ II instancji i dlatego stosownie do treści art. 426 § 1 k.p.k. w zw. z art. 741 oraz stosownie do treści art. 702 ust. 1a ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych od niniejszego postanowienia nie przysługuje żaden środek odwoławczy.